

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

*

1960

Lægerne erindres om:

Blanketter til dødsattester, ugelister o. l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m. v. rekvireres hos firmaet *Johan Ullstad & Sønner, Kompagnistræde 10, København K.*

Tilfælde af tyfus og paratyfus

- - botulismus
- - meningitis cerebrospin. epid.
- - poliomyelitis ant. acuta
- - tetanus neonatorum
- - difteria
- - ornithosis (psittacosis)
- - vaccinationskomplikationer fra nervesystemets side

anmeldes på gul blanket både til embedslægen og sundhedsstyrelsen.

Tilfælde af paradysenteri og scarlatina hos personer boende i en skolebygning ell. beskæftiget i levnedsmiddelvirkomhed

anmeldes på gul blanket til embedslægen.

Telefonisk anmeldes til embedslægen ophobede tilfælde af smitsomme sygdomme og levnedsmiddelforgiftninger, og ligeledes enkelttilfælde som ved optræden i institutitioner, levnedsmiddelvirkomheder m. m. skønnes at frembyde særlig fare for smittespredning.

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for hver uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede nye blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales porto af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i ét omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige stilling* altid skal anføres, og at under *stilling og næringsvej* betegnelser som »invaliddepensionist«, »folkepensionist«, »rentier« o. l. bør suppleres med *oplysning om afdødes tidligere erhverv*.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, for såvidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1960

VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM TUBERKULOSESTATIONERNES VIRKSOMHED
VED OVERLÆGE G. BINDSLEV OG
AFDELINGSLÆGE M. HOLM

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI
1961

Indholdsfortegnelse

	<i>Side</i>
I. <i>Topografi, demografi</i>	3
<i>Medicinalpersoner</i>	5
II. <i>Sygelighed og dødelighed</i>	10
Skematisk sygeliste for byerne.....	6
Skematisk sygeliste for landkommunerne	8
Oversigt over dødsårsagerne	14
III. <i>Sygebehandling. — Sygehusene</i>	16
Hjemmesygepleje m. m.	16
IV. <i>Særlige foranstaltninger mod sygdomme</i>	20
V. <i>Forebyggende helbreds kontrol</i>	21
Sundhedsplejerskernes virksomhed	22
Omsorg for børn i skolealderen	23
Omsorg for unge, for gamle og kronisk syge	26
VI. <i>Offentlig hygieine. — Sundhedskommissionerne</i>	27
Drikkevandsforsyning	29
Kontrol med næringsmidler	32
Bolighygieine, idræt m. m.....	36
Kloakering	37
VII. <i>Lovgivning vedr. medicinalpersoner m. m.....</i>	38
VIII. <i>Embedslægernes virksomhed</i>	40
<i>Tuberkulosestationernes virksomhed (ved overlæge G. Bindslev og afdelingslæge M. Holm)</i>	41

I. Topografi, demografi og medicinalpersoner

THISTED AMTSLÆGEKREDS er identisk med Thisted amt, som har et areal på 1773,58 km² og en kystlinie på 521 km.

Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds omfatter Thisted købstad og følgende 38 landkommuner: Bedsted-Grurup, Boddum-Ydby, Fjerritslev, Harring-Stagstrup, Hassing-Villerslev, Helligsø-Gjettrup, Hillerslev-Kaastrup, Hjardemaal, Hjortdal, Hundborg-Jannerup, Hunstrup, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg, Jegindø, Kjettrup-Gøttrup, Nors-Tved, Nørhaa, Ræhr-Hansted-Vigsø, Sennels, Sjørring-Thorsted, Skinnerup, Skjoldborg-Kallerup, Skyum-Hørdum, Snedsted, Søndbjerg-Odby, Sønderhaa-Hørsted, Thisted landsogn, Thorup-Klim, Tilsted, Tømmerby-Lild, Vang-Tvorup, V.-Ø. Vandet, Vestervig-Agger, Visby-Heltborg, Vust, Øsløs-Vesløs-Arup, Østerild.

Morsø lægekreds omfatter øen Mors (areal 363,2 km²) med Nykøbing M. købstad og følgende 14 landkommuner: Alsted-Bjergby, Dragstrup-Skallerup, Flade-Sdr. Draaby, Frøslev-Møllerup, Galtrup-Ø. Jølby, Karby-Hvidbjerg-Redsted, Ljørslev-Ørding, Lødderup-Elsø, Sejerslev-Ejerslev-Jordsby, Solbjerg-Sundby, Tæbring-Outrup-Rakkeby, Tødsø-Erslev, Vejerslev-Blidstrup, Ø.-V. Assels.

Befolkningsstatistik

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 1a og 1b om folketallet og antallet af fødte og døde kan bemærkes, at *befolkningstætheden* for amtet som helhed (det gennemsnitlige antal beboere pr. km²) er 48. Tættest befolket er Mors med 75 beboere pr. km², medens befolknings-tætheden i den øvrige del af amtet er meget vekslende og i gennemsnit kun 41 pr. km².

Folketallet steg i femårsperioden imellem folketællingerne 1950 og 1955 kun ubetydeligt, nemlig med ca. 550 personer. Siden 1955 er købstædernes folketal kun faldet ubetydeligt og landkommunernes med 1484, tilsammen 1564. Siden 1950 er folketallet i Thisted amt faldet med ca. 1200.

I det samme tidsrum har der været et fødselsoverskud på ca. 6800 personer i Thisted amt. Opgørelsen viser således, at der i de 10 år siden 1950 må være sket en bortflytning her fra amtet på ca. 8.000 personer eller ca. 800 årlig, svarende til knap 1 % årligt af amtets indbyggere. Særlig mærkbar har nedgangen i folketallet været i mange af de egentlige vestkystkommuner.

Antallet af levendefødte har været nedadgående i de senere år.

Antallet af døde var lidt mindre end i fjor. Disse tal i tabel 1 a og 1 b er af sundhedsstyrelsen korrigeret efter hjemsted, således at de angiver dødsfald af personer, som var hjemmehørende i Thisted amt.

Fødselsoverskuddet er, som følge af, at der nu fødes færre børn, faldet en del i de senere år.

Tabel 1 a. **Befolkningsstatistik** *Absolutte tal.*

	Folketal										
	efter tælling 1/10—55	beregnet pr. 1/7		Levendefødte		Dødfødte		Døde		Heraf døde under 1 år	
		1960	1959	1960	1959	1960	1959	1960	1959	1960	1959
<i>Thisted lægekreds</i>											
1. Thisted by	8935	8792	8705	177	172	2	2	93	100	4	3
2. Landkommuner ..	51412	49436	49524	801	832	7	15	462	472	16	22
<i>Morsø lægekreds</i>											
1. Nykøbing M. by ..	9293	9356	9320	188	178	1	4	78	96	4	3
2. Landkommuner ..	18063	17555	17685	255	232	7	4	153	153	8	12
Samtlige byer	18228	18148	18025	365	350	3	6	171	196	8	6
Samtlige landkomm. .	68475	66991	67209	1056	1064	14	19	615	625	24	34
<i>Amtslægekredsen ialt</i>	86703	85139	85234	1421	1414	17	25	786	821	32	40

Tabel 1 b. **Befolkningsstatistik** *Forholdstal.*

	Levendefødte pr. 1000 indbyggere		Dødfødte pr. 1000 fødte		Døde pr. 1000 indbyggere		Heraf døde u. 1 år pr. 1000 levendefødte		Fødselsoverskud pr. 1000 indbyggere	
	1960	1959	1960	1959	1960	1959	1960	1959	1960	1959
Amtslægekredsen ialt ...	16,7	16,6	11,9	17,7	9,2	9,6	23	35	7,5	7,0

Medicinalpersoner

Thisted amtslægekreds og Thisted lægekreds: Amtslæge Lejf Folke, Skovgade 20, Thisted. Ansat 1. december 1937.

Morsø lægekreds: Kredslæge Aksel Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing M. Ansat 1. februar 1945.

Læge Hartvig Græsbøll, Nors, ophørte med at praktisere og ansattes som skolelæge i 1. kreds.

Læge Per Jørgen Munck, Østerild, flyttede til Ivigtut, Grønland, og overdrog sin praksis til læge Niels Børge Frederiksen.

Læge fru Elin Marne Gjedsig Andersen, Kettrup pr. Fjerritslev, som tillige var skolelæge i 1. kreds, flyttede til Borum pr. Mundelstrup.

Læge Erik Brandt nedsatte sig som praktiserende læge i Hundborg i kompagniskab med læge Aksel Brandt.

Dr. med. Poul Aagaard Poulsen ansattes som overlæge ved den nyoprettede medicinske afdeling i Nykøbing Mors sygehus.

Tandlægerne Odd Hoås og Ellen Marie Hoås overtog tandlæge Ejnar Hougaard Nielsens praksis i Thisted.

Distriktsjordemoder fru Dagmar Amanda Gammelgaard, Vestervig, afgik på grund af alder.

Jordemoder fru Mary Bjerre Pedersen, Thisted, ansattes som distriktsjordemoder i Vestervig.

Tabel 2. Medicinalpersoner ved årets udgang. 1960 1959

1. Læger	{	Amtslæge	1	1	
		Kredslæge	1	1	
		almindelig praktiserende læger	31	32	
		praktiserende speciallæger	3	3	
		overordnede sygehuslæger	10	9	
		Læger med anden civil lægevirksomhed.....	2	1	
				48	47
		heraf {	distribuerende læger	3	3
			visiterende læger	2	2
			skolelæger	9	9
2. Selvstændig praktiserende tandlæger		13	12		
3. Apotekere		12	12		
4. Hospitalsapotekere		0	0		
5. Jordemødre		18	19		
6. Sundheds- plejersker	{	spædbørnsshpl.	2	2	
		Skoleshpl.	1	0	
		Shpl. med kombineret ordning	0	0	
		Ledende sundhedsplejersker	0	0	
7. Tuberkulosestationssygeplejersker		2	2		

Tabel 3 a.

Skematisk sygeliste for byerne

	Under 1 år	1—4 år	5—14 år	De syges alder		65 år og derover		Ialt			
				15—64 år		M.	Kv.				
				M.	Kv.						
1. Tyfus											
2. Paratyfus					1			1			
3. Epidemisk hjerne-rygmarvsbetændelse											
4. { Akut børnelammelse med lammelse ..											
4. { Akut børnelammelse uden lammelse ..											
5. Epidemisk hjernebetændelse		1	1	1				3			
6. Dysenteri											
7. { Malaria opstået i Danmark											
7. { Malaria opstået udenfor Danmark ..											
8. Difteri											
9. Skarlagensfeber		7	21	1				29			
10. { Barselfeber efter abort											
10. { Barselfeber efter fødsel											
11. Blæreudslet hos nyfødte											
12. Stivkrampe hos nyfødte	1							1			
13. Mæslinger	9	215	343	5	5			577			
14. Røde hunde	2	5	7					14			
15. Skoldkopper	2	33	29	1				65			
16. Kighoste	49	208	186		4			447			
17. Fåresyge		75	122	20	10			227			
18. Influenza	23	118	250	379	368	35	39	1212			
19. Almindelig halsbetændelse	39	371	436	270	300	2	13	1431			
20. Bronchitis	45	160	113	66	74	50	46	554			
21. Katarrhalsk lungebetændelse	19	86	57	39	42	27	30	300			
22. Krupøs lungebetændelse	1		3	9	8	2	2	25			
23. Akut smitsom mave-tarmkatarrh	3	45	36	24	12	1	3	124			
24. Epidemisk gulsot			2	4	3		1	10			
25. Gigtfeber				2	1			3			
26. Rosen				3	6	2	1	12			
Tilsammen..				193	1324	1606	824	834	119	135	5035
27. Gonorré					13	11					24
28. Venerisk sår, ikke tidl. diagnosticeret											
29. Erhvervet syfilis, friske tilfælde											
30. Medfødt syfilis, ikke tidl. diagn.											
31. Lymfogranuloma ingvinale											
32. Drankergalskab											
33. Fnat					3						3

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.	Hele året		
												1960	1959	
							1					1		1.
														2.
														3.
														4.
				3								3		5.
														6.
														7.
	5	7	1	1	1		1	1	3	7	2	29	7	8.
														9.
														10.
			1									1		11.
3	10	42	126	205	62	26	11	10	14	32	36	577	9	13.
5	1	1	1		1	1		2	1		1	14	3	14.
7	6	18	11	2	3	5	4	1	3	2	3	65	134	15.
1	7		4	17	18	14	66	67	78	106	69	447	233	16.
82	57	66	5	12	4						1	227	56	17.
173	300	285	109	40	14	24	45	57	44	58	63	1212	1364	18.
157	114	163	109	114	79	98	128	133	98	134	104	1431	1905	19.
63	55	63	62	52	41	24	22	33	39	63	37	554	548	20.
33	23	54	53	34	17	7	8	15	11	28	17	300	277	21.
4		3	6	6	1	3			1	1		25	32	22.
28	9	10	4	10	10	5	23	7	9	5	4	124	337	23.
	1			1		5	1		1	1		10	2	24.
2											1	3		25.
2	2	1	1	2		1	3					12	12	26.
560	590	713	493	499	251	213	313	326	302	437	338	5035	4919	
4	2			3	5	3			4	3		24	15	27.
														28.
														29.
														30.
														31.
														32.
2											1	3	12	33.

Tabel 3b.

Skematisk sygeliste for landkommunerne

	Under 1 år	1—4 år	5—14 år	De syges alder		65 år og derover		I alt
				15—64 år				
				M.	Kv.	M.	Kv.	
1. Tyfus								
2. Paratyfus								
3. Epidemisk hjerne-rygmarvsbetændelse		2		1				3
4. { Akut børnelammelse med lammelse ..								
{ Akut børnelammelse uden lammelse ..								
5. Epidemisk hjernebetændelse			1				1	2
6. Dysenteri								
7. { Malaria opstået i Danmark								
{ Malaria opstået udenfor Danmark ..								
8. Difteri								
9. Skarlagensfeber	1	8	27	1	2			39
10. { Barselfeber efter abort								
{ Barselfeber efter fødsel								
11. Blæreudslet hos nyfødte								
12. Stivkrampe hos nyfødte	3							3
13. Mæslinger	41	425	598	12	7			1083
14. Røde hunde	2	43	23	2				70
15. Skoldkopper	7	76	134	3	2			222
16. Kighoste	123	489	491	5	7	1		1116
17. Fåresyge	4	39	50	23	10	2		128
18. Influenza	76	384	654	997	1030	118	108	3367
19. Almindelig halsbetændelse	121	639	997	608	568	10	15	2958
20. Bronchitis	240	509	335	354	378	178	192	2186
21. Katarrhalsk lungebetændelse	86	179	88	83	72	99	71	678
22. Krupøs lungebetændelse		3	6	16	8	4	3	40
23. Akut smitsom mave-tarmkatarrh	82	82	80	71	94	16	22	447
24. Epidemisk gulsot			3	4	7	1	2	17
25. Gigtfeber			4	14	9			27
26. Rosen			2	25	39	9	6	81
Tilsammen..	786	2878	3493	2219	2233	438	420	12467
27. Gonorré				5	6			11
28. Venerisk sår, ikke tidl. diagnosticeret								
29. Erhvervet syfilis, friske tilfælde								
30. Medfødt syfilis, ikke tidl. diagn.								
31. Lymphogranuloma inguinale								
32. Drankergalskab								
33. Fnat		1	2	5	1		1	10
61. Musetyfus		1	2	1	1			5

i Thisted amtslægekreds for år 1960

Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.	Hele året		
												1960	1959	
														1.
														2.
1				1	1							3	3	3.
													1	4.
													2	5.
							1				1	2	1	6.
														7.
														8.
3	4	4	1	3	3	2	6		1	6	6	39	67	9.
													1	10.
													3	11.
1										2		3	1	12.
25	44	82	111	211	103	133	76	93	48	41	116	1083	70	13.
7	7	2	17	6	2	7	7	5		4	6	70	50	14.
30	19	10	15	19	13	6	5	9	24	27	45	222	196	15.
9	13	10	3	43	25	51	136	174	216	208	228	1116	400	16.
21	17	20	8	8	11	4	4	11	3	7	14	128	69	17.
587	768	658	416	111	70	87	130	139	129	101	171	3367	3818	18.
286	284	317	260	212	177	218	264	273	212	185	270	2958	3269	19.
218	296	361	209	145	102	135	96	134	123	159	208	2186	1889	20.
88	88	96	84	55	42	30	17	29	47	46	56	678	710	21.
4	4	1	2	6	2	7	4	3	3	3	1	40	35	22.
93	39	25	16	24	28	42	51	46	30	23	30	447	584	23.
			1	4	1	5	4	1		1		17	9	24.
5	4	4		4	5	2			1	1	1	27	19	25.
7	7	9	6	5	1	6	8	6	1	8	17	81	61	26.
1385	1594	1599	1149	857	586	735	809	923	838	822	1170	12467	11258	
1			4	4				1	1			11	10	27.
														28.
														29.
														30.
														31.
														32.
5		1	1				1				2	10	38	33.
												5		

II. Sygelighed og dødelighed

Infektionssygdomme

	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954
Byerne	5035	4919	3550	5752	4333	4628	6490
Landkommunerne ..	12467	11258	8461	15225	9270	9779	13709
Amtslægekredsen ..	17502	16177	12011	20977	13603	14407	20199

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdomstilfælde og folketallet) har været:

	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954
Byerne	27,7 %	27,0 %	20,0 %	32,0 %	23,9 %	25,3 %	35,5 %
Landkommunerne .	18,6 %	16,8 %	12,5 %	22,4 %	13,5 %	14,3 %	20,1 %
Amtslægekredsen .	20,6 %	19,0 %	14,0 %	24,4 %	15,7 %	16,6 %	23,2 %

Mæslinger var ret udbredt, og der optrådte en del fåresyge på Mors. Særlig sidst på året var der megen kighoste overalt i amtet, men der døde kun et spædbarn af sygdommen, som anmeldtes med 1563 tilfælde.

Tyfus: ingen tilfælde. På Mors optrådte i 1918 en alvorlig tyfusepidemi med henved 300 tilfælde. Siden forekom der tilfælde af sygdommen næsten hvert år indtil 1950, hvor man fandt en bacilbærer, der siden har været under kontrol. Desuden kendes i Nykøbing M. en tyfusbacilbærer, som er stærkt alderdomssløvet og plejes på alderdomshjem. Dettets personale blev tyfusvaccineret i år ligesom for nogle år siden.

Paratyfus: 1 tilfælde, smittet i Spanien. Ingen bacilbærere.

Børnelammelse: Ingen tilfælde.

Difteri: er ikke forekommet i de sidste 13 år.

Svingefeber: (kalvekastningsfeber): ingen tilfælde de sidste 7 år.

Musetyfus: forekom på Mors med 5 tilfælde i juli.

Tabel 7. Anmeldte tilfælde af kønssygdomme.

	Gonorré					Erhvervet syfilis				
	1960	1959	1958	1957	1956	1960	1959	1958	1957	1956
Byer	24	15	7	12	14	0	0	0	0	0
Landkommuner	11	10	3	8	13	0	0	0	1	0
Amtslægekredsen ialt	35	25	10	20	27	0	0	0	1	0

Antallet af gonorrétilfælde har her ligesom andet steds i landet vist sig stigende de sidste år.

Kønssygdommene behandles som regel for offentlig regning af embedslægerne og de visiterende læger – jfr.: tabel 8.

Opsporingen af smittekilder har ikke voldt sådanne vanskeligheder, at det var nødvendigt at anmode politiet om bistand.

Tabel 8. De visiterende lægers virksomhed.

Lægens bopæl	Antal behandlede patienter med				Observationer	
	gonorré		syfilis		1960	1959
	1960	1959	1960	1959		
Thisted	17	11	1	0	14	13
Nykøbing M.	7	13	0	1	14	20
Fjerritslev	1	2	0	0	2	3
Vestervig	0	0	0	0	0	0
Amtslægekredsen ialt	25	26	1	1	30	36

Tuberkulose

Angående *nye tilfælde af tuberkulose* og tuberkulosebekæmpelsen henvises til årsberetning for Thisted amts tuberkulosestationer side 41. Af tuberkulose døde kun 1, hvilket svarer til 0,12 pr. 10.000 indbyggere. I tiåret 1935-45 var tuberkulosedødeligheden gennemsnitlig 3,8 pr. 10.000 indb., og før den tid lå den endnu langt højere.

Dødeligheden

var som tidligere nævnt 9,2 ‰.

Dødsårsagerne fremgår af tabel 4.

**Dødsmåden for samtlige dødsfald, der har givet anledning
til lovmæssigt ligsyn.**

Tabel 5.

	1960	1959
Ulykkestilfælde.		
Trafikulykker ved motorkøretøjer	14	9
Andre trafikulykker		
Forgiftninger		
Nedstyrtning og fald	3	5
Maskinulykker		
Forbrænding og skoldning		
Ulykker med skydevåben eller eksplosive stoffer	1	2
Drukneulykker	3	2
Andre ulykker	1	1
Selv mord.		
Forgiftninger med sovemidler		2
Gasforgiftninger	2	
Andre forgiftninger		1
Hængning	6	1
Drukning	2	2
Selv mord med skydevåben eller eksplosive stoffer		
Selv mord på anden måde		
Mord og drab	1	
Naturlig død	23	21
Ukendt døds måde		2

Byerne

[illegible]

III. Sygebehandling

Sygehuse og andre helbredelsesinstitutioner

Om sygehusenes belægningsforhold m. m. kan der for året 1960 ikke bringes det sædvanlige oversigtsskema, idet beretningsåret for sygehusenes lægeberetninger fra 1960 er ændret fra tidligere at følge kalenderåret til fremtidig at skulle følge finansåret, på samme måde som det er tilfældet for sygehusenes økonomiske beretninger.

Om sygehusvæsenets struktur i Thisted amt henvises til oplysningerne i Medicinalberetningen for 1959.

Ved Centralsygehuset i Thisted fortsattes opførelsen af en 6-etages bygning indeholdende badeafdeling, operationsafdeling, røntgenafdeling og 3 etager med sygeafsnit à 30 senge.

Ved By- og amtssygehuset i Nykøbing M. fortsattes opførelsen af et nyt sygehus beliggende lidt nord for byen og normeret til 120 patienter. Det gamle sygehus deltes i en kirurgisk og en medicinsk afdeling, idet dr. med. Poul Aagaard Poulsen fra d. 1. august ansattes som overlæge ved den nyoprettede medicinske afdeling. Indtil dette tidspunkt fungerede overlæge, dr. med. Holger Nielsen, Thisted, som sygehusets medicinske konsulent.

Ved sygehusene i *Fjerritslev, Vestervig og Hvidbjerg*, er der ikke sket ændringer i årets løb. I *Koldby* sygehus indrettedes en god opholdsstue for patienterne.

Johnsens Rekreationshjem i Thisted har 24 pladser. I 1960 havde 233 rekonvalescenter ophold i hjemmet, ialt 4799 dage.

Thisted amtsråd og byrådene i Thisted og Nykøbing M. nedsatte et fælles udvalg til undersøgelse af mulighederne for oprettelse af *plejehjem for kronisk syge*. Efter at det private hvilehjem for kronisk syge i Hundborg i 1959 blev overtaget af kommunen til brug som alderdomshjem, findes der ingen sådanne plejehjem i Thisted amt. Fællesudvalget har holdt sit første møde i begyndelsen af 1961. Samtidig afhændede Bedsted-Grurup kommune den nedlagte skole i Bedsted til diakon Ingemann Larsen, som ombygger den til hvilehjem for kronisk syge.

Hjemmesygepleje

Lov om hjemmesygepleje af 29. marts 1957 gav i 1959 anledning til en revision af hjemmesygeplejeordningerne i byerne og på landet, men ikke til større ændringer, idet hjemmesygeplejen næsten overalt var velordnet og fungerede godt.

I købstæderne indførtes kommunale ordninger, administreret af socialudvalget. I Thisted er der 2 sygeplejersker og 1 afløser, og arbejdsbyrden har her været så stor, at hjemmesygeplejerskerne ikke har kunnet påtage sig at tilse barselpatienterne. I Nykøbing ansattes en sygeplejerske ekstra, således at der nu er 3 hjemmesygeplejersker og 1 afløser. De tilser også barselpatienterne, således som også samtlige hjemmesygeplejersker i landkommunerne med en enkelt undtagelse gør det.

Antallet af landkommuner, som har indført en for alle beboerne vederlagsfri ordning, der administreres af sognerådet, er i årets løb steget, således at nu 40 af amtets 52 landkommuner har en sådan ordning. I de øvrige varetages administrationen af den stedlige sygeplejeforening. Nogle af kommunerne har slået sig sammen, således at der ialt findes 32 distrikter med tilsammen 34 hjemmesygeplejersker. Disse er alle autoriserede sygeplejersker, og det samme gælder med et par undtagelser for deres afløsere. I enkelte små distrikter har sygeplejerskerne fungeret som afløsere for hinanden, men i de øvrige har man som regel en anden sygeplejerske til afløsning i ferier og på fridage. Sygeplejerskerne og deres afløsere har gennemgået den årlige undersøgelse på tuberkulosestationen.

I omstående skematiske oversigt bringes det første års erfaringer om hjemmesygeplejerskernes arbejder under den nu godkendte ordning. Kommunegrænser og tradition har som venteligt givet visse skævheder i arbejdsomfang, som man er opmærksom på. De enkelte hjemmesygeplejerskers faglige arbejde har været tilfredsstillende. Befordringen sker i byerne og i enkelte små landdistrikter på cykel, men ellers i bil.

Embedslægerne har i årets løb afholdt 3 instruktionsmøder for hjemmesygeplejerskerne, som er mødt fuldtalligt op. I januar blev mønsterinstruksen og Sundhedsstyrelsens »Vejledning i barselpleje i hjemmene« samt vejledning i udfyldning af dagbøger m. v. gennemgået. I maj holdtes foredrag med demonstrationer vedr. barselsengsgymnastik ved fysioterapeut fru Jytte Sørensen, Århus, og kredslæge Stigård talte om injectionssprøjter og injectionsteknik. I november fortalte instruktions- sygeplejerske, frk. Inger Margr. Madsen, Århus, om stafylokokproblemet og fremviste en dansk og en amerikansk film om emnet.

Oversigt over hjemmesygeplejen i Thisted amt i 1960

	Folke- tal	Antal patienter	Antal besøg	Antal barselp.	Antal besøg	Befor- dring	Admini- stration
I Købstæder							
Thisted	8792						
Østlige distrikt		411	6923	0	0	cykle	komm.
Vestlige distrikt		344	7043	0	0	cykle	„
		755	13966	0	0		
Nykøbing M.							
Nordlige distrikt	9356	295	5937	44	469	cykle	komm.
Midterste „		211	4654	19	240	cykle	„
Sydlig „		276	5481	19	202	cykle	„
		782	16072	82	911		
II Landkommuner							
A. Thisted lægekreds							
1. Fjerritslev og Hjortdal	3158	182	2405	28	342	cykle (+) bil	komm.
2. Kettrup-Gøttrup og Aggersborg	2300	243	5083	26	324	bil	sygeplejef.
3. Thorup-Klim og Vust	2009	224	2288	21	205	bil	sygeplejef.
4. Tømmerby-Lild	1798	249	2936	32	260	bil	komm.
5. Øsløs-Vesløs-Arup	1729	472	3230	18	110	bil	komm.
6. Hundstrup, Østerild og Hjardemål	1613	134	2490	11	74	bil	komm.
7. Hillerslev-Kåstrup og Sennels	2363	336	2354	15	93	bil	komm.
8. Nors-Tved	1421	152	3407	9	94	bil	sygeplejef.
9. Rær-Hansted-Vigsø	1339	368	3501	21	159	bil	sygeplejef.
10. V. og Ø. Vandet	1269	88	1507	12	116	bil	komm.
11. Thisted landsogn, Skinnerup og Tilsted	2525	156	3000	25	331	bil	komm.
12. Sjørring-Thorsted og Vang	2381	358	2118	27	162	bil	komm.
13. Hundborg-Jannerup	2206	ca.240	ca.3850	12	144	bil	komm.
14. Harring-Stagstrup og Skjoldborg-Kallerup	2360	337	2578	15	117	bil	komm.
15. Snedsted	1912	566	5214	8	99	bil	komm.
16. Nørhaa	737	155	1411	2	15	bil	sygeplejef.
17. Skyum-Hørdum	1813	222	2474	5	47	bil	komm.
18. Sønderhå-Hørsted	758	55	345	6	37	cykle k + s	
19. Hassing-Villerslev og Visby-Heltborg	1824	223	2746	10	79	bil	sygeplejef.
20. Bæsted-Grurup og Hvidbj.-Ørum-Lodbjerg	2850	300	3352	17	91	bil	komm.
21. Hurup	2506	178	3496	14	73	bil	komm.
22. Boddum-Ydby og Helligsø-Gettrup	2469	89	2174	8	46	bil	komm.
23. Vestervig-Agger	2803	159	1576	5	38	bil	sygeplejef.
24. Hvidbjerg-Lyngs og Søndbjerg-Odby	4090	1770	5814	0	0	bil	komm.
25. Jegindø	713	249	2154	3	16	cykle	komm.
II A, tilsammen	49148	7505	71503	350	3072		
B. Morsø lægekreds							
1. Tødsø-Erslev	1550	186	2034	13	136	cykle	sygeplejef.
2. Sejerslev-Ejerslev-Jordsby	1811	397	6407	28	353	bil	sygeplejef.
3. Alsted-Bjergby, Flade-Sdr. Dråby, Galtrup-Ø. Jølby, Dragstrup-Skallerup og Solbjerg-Sundby	5006	1) 343	3922	23	165	bil	komm.
4. Karby-Hvidbjerg-Redsted	2632	2) 231	3006	20	201		
		1) 387	3726	15	159	bil	{ sygeplejef.
		2) 423	3496	14	133	bil	{ m. fl.
5. Ø.-V. Assels og Ljørslev-Ørding	2454	611	5115	14	103	bil	komm.
6. Tæbr.-Outrup-Rakkeby og Frøsl.-Møllerup	2084	194	1795	10	94	bil	komm.
7. Lødderup-Elsø og Vejerslev-Blidstrup	2526	267	2759	21	115	bil	komm.
II B, tilsammen	18063	3039	35558	158	1459		
Købstæder, tilsammen	18148	1537	30038	82	911		
Landkommuner, tilsammen	69009	10544	107061	508	4531		
I alt	87157	12081	137099	690	5442		

Husmoderafløsning

Husmoderafløsning benyttes meget i byerne. I Thisted ydede 11 husmoderafløsere hjælp i 307 tilfælde, og i Nykøbing ydede 11 hjælp i 264 tilfælde.

Ved årets udgang fandtes husmoderafløsning indført i følgende 15 landkommuner: Fjerritslev, V.-Ø. Vandet, Thisted landsogn, Tilsted, Skinnerup, Snedsted, Haring-Stagstrup, Skyum-Hørdum, Hurup, Boddum-Ydby, Vestervig-Agger, Hvidbjerg-Lyngs, Søndbjerg-Odby, Jegindø og Frøslev-Møllerup.

Hjemmehjælp til pensionister

Ved en lovændring af 18/4 1958 blev der åbnet adgang for kommunerne til at indføre en hjemmehjælpsordning for pensionister. I 1960 havde Thisted 11 og Nykøbing M. kommune 3 hjemmehjælpersker igang. Hjælpens omfang har været afhængig af behovet i det enkelte tilfælde og er givet op til 6 timer ugentlig, fordelt på 2 eller 3 dage. Den til hjemmehjælperskerne udbetalte løn udgjorde i Thisted 20.726 kr. og i Nykøbing 4.451 kr.

IV. Særlige foranstaltninger mod sygdomme

Tuberkulosestationernes virksomhed

omtales i særskilt afsnit side 41.

Vaccinationer

Koppevaccination udførtes af embedslægerne på 224 børn i byerne og 1089 børn på landet. De praktiserende læger koppevaccinerede 185 børn. 2 børn blev fritaget for koppevaccination. Af skolelægernes beretninger fremgår det, at 54 skolesøgende børn ikke er vaccineret mod kopper.

Calmettevaccination udførtes af enkelte af de praktiserende læger (på 18 børn), af nogle af skolelægerne samt i betydeligt omfang af tuberkulosestationen (se side 47).

Difteri- og stivkrampevaccination foretages med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste småbørn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen ret godt gennemført, men på landet kniber det en del. I Thisted og Nykøbing fandt skolelægerne, at 6 % og på landet at 10 % af børnene ikke var difteri-vaccineret (1959: 13 %). Forældrene bør erindre, at difteri og stivkrampe er livsfarlige sygdomme, og at ikke mindst børn på landet kan risikere stivkrampe-infektion i sår og smålæsioner. — Mod stivkrampe alene vaccinerede de praktiserende læger 139 personer, overvejende voksne.

Kighostevaccination udførtes af de praktiserende læger på 577 børn (1959: 256).

Poliovaccination. For småbørns vedkommende foretages poliovaccination som led i helbredsundersøgelserne i lighed med difteri- og stivkrampevaccinationen.

Vaccination mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m. v.) er kun foretaget i få tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Karantæneforanstaltninger

Karantænekommissionerne har ikke været i funktion i 1960.

Rottebekæmpelse

foretages systematisk i byerne og med vekslende interesse og held i landkommunerne, hvor særlig den bygningsmæssige rottesikring af landejendomme er vanskelig og ofte forsømmes.

Desinfektion

udførtes for offentlig regning 3 gange for tuberkulose. Aflusning af personer og effekter er ikke foretaget i 1960.

V. Forebyggende helbreds kontrol o. lign.

Omsorg for svangre og fødende

Under mødrehjælpsinstitutionen for Aalborg, Hjørring og Thisted amter oprettedes i 1957 et filialkontor i Thisted, som har konsultation 2 dage ugentlig. I Nykøbing M. holdes konsultation 1 gang ugentlig og i Hurup 2 gange månedlig. I året 1. april 59–1. april 60 rettedes 847 henvendelser til institutionen (803), som bl. a. er behjælpelig med rejsning af faderskabssager og angående adoption. 40 kvinder henvendte sig med ønske om abortus provocatus eller sterilisation (1957–58: 63, 1958–59: 57).

Lovgivningen om vederlagsfri svangerskabsundersøgelse og om adgang til mælkehjælp udnyttes i byerne i meget stor udstrækning. På landet er tilslutningen betydelig mindre.

Fødehjem og fødeklিনikker findes ikke, men i amtets fire »små sygehuse« foregår en del fødsler, både normale og patologiske. I Thisted og Nykøbing sygehuse modtages normale fødsler kun, når særlige sociale forhold taler derfor.

I sygehusene fandt i år 309 fødsler sted = 22,3 % af samtlige fødsler (1959: 19,4 %, 1958: 21,1 %, 1957: 20,4 %, 1956: 19,2 %, 1955: 17,2 %, 1954: 18 %, 1953: 17 %, 1952: 15 %).

Tabel 6. Uddrag af jordemødrenes fødselsprotokoller.

	1960	1959	1958	1957	1956
Antal fødende kvinder	1364	1425	1474	1545	1542
Antal fødte børn	1383	1442	1490	1571	1567
heraf { født udenfor ægteskab	58	45	46	52	48
på sygehus eller klinik	309	279	315	321	302
Fødselsvægt under 2500 gram.....	58	66	74	66	77
Uregelmæssigheder ved fødsler, ialt.....	19	18	27	20	24
Fødsler fuldendt ved naturen	1336	1382	1431	1508	1498
" " " tang	20	23	22	24	24
" " " fremtrækn. og vending	13	16	21	20	26
" " " kejsersnit	14	21	16	19	18
" " " skarpe instrumenter ..					1
Samlet antal kvinder, der har fået bedøvelse	1234	1303	1335	1371	1340
Samlet antal kv., der har fået pituitrin e. l.	335	433	468	503	561

Tabel 10. Sundhedsplejerskernes virksomhed

	Spædbørnsarbejde					Skole børns ar bejde	Undervisning			
	Antal fødselsan- meldelser modtaget	Hjem, der straks har nægtet modtagelse	Under tilsyn 31/12 1960	Samlet antal besøg	Børn fyldt 1 år, der aldrig har været til helbreds- undersøgelse		Børnepleje kurser afh.		Andre af shpl. afh. kurser	
							k.	t.	k.	t.
Thisted	150	2	157	3096	1	+			2	28
Nykøbing	139	2	138	1805	0	0				
Tilsammen 1960 . .	289	4	295	4901	1	+			2	28
Tilsammen 1959 . .	255	9	260	5083	0	0			1	18

Sundhedsplejerskeordningen

omfatter købstæderne Nykøbing M. og Thisted med Thisted landsogn hertil knyttet. Der er ingen børneplejestationer og ingen sundhedsplejersker på landet.

Sundhedsplejerskernes virksomhed, som belyses i tabel 10, er meget påskønnet af mødrene og af sundhedsvæsenet. Sundhedsplejerske, frk. Kamma Andersen, ansattes som skolesundhedsplejerske i Thisted.

Omsorg for mindre børn

Tilslutningen til de profylaktiske undersøgelser af børn i alderen 0-7 år er god i byerne, men ret lille på landet. Afstanden til lægen er en hindring på landet, og mangelen af sundhedsplejersker spiller sikkert også ind.

Aas børnehjem har plads til 32 børn i alderen 2-14 år og var fuldt belagt.

Sønderbjerg børnehjem har plads til 36 børn i alderen 2-14 år og var ligeledes fuldt belagt.

Dronning Louises børnehave i Thisted opførtes i 1955 med plads til 60 børn. Trods betydelig overbelægning er der til stadighed en lang venteliste.

Nykøbing M. børnehave oprettedes i 1945 med plads til 50 børn under udmærkede forhold. Den er til stadighed fuldt belagt og har en lang venteliste. Børnehaverne i Thisted og Nykøbing M. er statsunderstøttede. I begge byer ville der være god brug for en børnehave til.

Omsorg for børn i skolealderen

Skolevæsenet i Thisted

Antallet af skolesøgende børn var ved årets udgang 1873 (1914), hvoraf 452 var udenbys boende. Borgerskolen havde 1353 elever (1341) og gymnasiet 520 (573). Begge skoler mangler nogle undervisningslokaler og borgerskolen tillige en gymnastiksal.

Skolelæge fru Else Kjærs beretning for skoleåret 1959-60 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13 a.

Skoletandpleje indførtes i 1940 og blev foretaget af byens tandlæger efter forældrenes valg. På grund af konflikten mellem Dansk Tandlægeforening og kommunalbestyrelserne ophørte skoletandplejen fra august 1956. Dette var til stor skade for børnenes tænder, idet det viste sig, at alt for få forældre selv sørger for at få børnenes tænder efterset og istandsat. Byrådet vedtog derfor fra august 1958 at indføre en midlertidig tandplejeordning for skolebørnene, hvor forældrene kan få refunderet størsteparten af udgifterne ved børnenes behandling hos hjemmets tandlæge. Kun ca. halvdelen af borgerskolens elever sørger for tandlægeeftersyn under denne midlertidige ordning. Det er derfor meget ønskeligt, at den så snart som muligt afløses af rigtig skoletandpleje ved ansættelse af en skoletandlæge.

Intelligensmålingen og læseprøver foretages af en specialuddannet lærerinde. Særundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læseretarderede (»ordblinde«) elever.

Skolernes idrætsbaner er anvendelige, men ikke ideelle. Borgerskolen benytter Dyrskuepladsen, hvor en planering og regulering tiltrænges. I sommermånederne drives skolebadning på det kommunale søbad. Om vinteren får børnene brusebad efter gymnastiktimerne, men der gives ikke regelmæssige renselsesbade, idet man mangler lokaliteter hertil.

Skolebespisning gives ved kommunens foranstaltning fra november til og med april til alle børn, som ønsker det. Der deltog i år 367 børn, som daglig fik to retter varm mad.

Skolevæsenet i Nykøbing M.

Antallet af skolesøgende børn var ved årets udgang 1975 (1973): Folkeskolen havde 1627 elever (1560) og gymnasiet 348 (413). Skolevæsenet udbyggedes i 1952 og 1953 med 30 nye klasseværelser, en række særlokaler og 2 store gymnastiksale, men mangler endnu en gymnastiksal.

Særundervisning påbegyndtes i 1954 og blev fra 1957 overdraget til en af viceskoleinspektørerne, som har uddannet sig dertil. Der er oprettet en specialklasse for tunghøre og talelidende børn, som også har modtaget nogle elever fra landkommunerne.

Skolebespisning blev givet ved privat foranstaltning i januar, februar og marts med to retter varm mad. 20 børn bespistes daglig og 90 hveranden dag.

Skolelæge Poul Vogensens beretning for skoleåret 1959-1960 indgår i den skematiske oversigt, tabel 13 a.

Skolevæsenet i landkommunerne

Ifølge amtsskolekonsulentens beretning var der i amtets landkommuner ved årets udgang 9664 undervisningspligtige børn (1937: 8878).

Der fandtes 6 købstadordnede skoler, heraf 3 med realafdeling. Desuden findes private realskoler i Hurup og Hvidbjerg samt 7 friskoler.

Gennemførelsen af skoleloven af 7. juni 1958 har styrket befolkningens ønske om at oprette større skoler med årgangsdelte klasser og alsidigt sammensat lærerstab. I årets løb nedlagdes 13 små skoler; under opførelse var 9 skoler og betydelige skoleudvidelser, foruden 9 skoler, som toges i brug i årets løb (Bedsted centralskole med realafdeling, Hillerslev, Hvidbjerg Mors, Ejerslev, Lild, realafd. ved Solbjerg skole, Ø. Assels og Vandet skole og ungdomsgård). Skolevæsenet lider stadig under meget følelig mangel på lærerkræfter, idet 78 af embederne, d. v. s. 21 % var vakante ved årets udgang.

Der er *skolelæger* ved alle skolerne. Landkommunerne er opdelt i 7 skolelægedistrikter, hver med mellem ca. 1000 og 1500 børn. I tre distrikter virker skolelæge Poul Malmstrøm som skolelæge for godt 5.000 børn; han driver ikke lægepraksis i modsætning til de øvrige skolelæger. Skolelægerne har sekretærer til journalføring o. l., men det bør tilstræbes, at uddannede sundhedsplejersker ansættes som medhjælp ved skolelægearbejdet.

Skolelægerne undersøgte, som det fremgår af tabel 13 b, i skoleåret 1959-60 henved titusinde elever. 115 af disse var tuberkulinpositive efter gennemgået tuberkuløs infektion. Alle tuberkulinpositive børn i 1. klasserne og afgangsklasserne røntgenfotograferes i røntgen-vognen, og skolernes lærere og øvrige personale skal være under årlig tuberkulosekontrol. Skolelægernes arbejde gennemførtes iøvrigt efter de sædvanlige retningslinier. Det påvistes, at 10 % af børnene ikke var vaccineret mod difteri og stivkrampe; skolelægernes henstilling til børnenes forældre om at sørge for, at denne vigtige sygdomsforebyggende foranstaltning bliver gennemført, bliver som regel fulgt.

I 1955 påbegyndtes *særundervisning* af elever, som på grund af svag begavelse, ordblindhed eller dårligt syn og hørelse ikke kan følge den almindelige undervisning. Det drejer sig om ca. 630 børn, eller 6,5 % af samtlige skolebørn. Konsulenten for særundervisningen i Thisted amt, E. K. Johansen, bemærker i sin beretning, at der endnu er et stykke tilbage, før denne undervisningsform er fuldt udbygget. Lærerne har vist den megen interesse, bl. a. ved deltagelse i en uges læseklassekursus i efterårsferien. Til undervisning af meget svagt begavede børn forbedres oprettelse af externatskoler i Thisted og Fjerritslev.

Tabel 13 a. Uddrag af skolelægeindberetninger 1959-60
Bykommuner.

	DRENGE			PIGER			D+P tils.
	1. klasse	øvr. klass.	saml. klass.	1. klasse	øvr. klass.	saml. klass.	
Antal elever	151	1773	1924	163	1798	1961	3885
„ ikke-koppevaccinerede	4	11	15	2	9	11	26
„ „ differivaccinerede 3. gang....	14	100	114	14	98	112	226
„ tuberkulinpositive efter tub. inf. ..	0	19	19	0	22	22	41
„ calmettevacc. før skoleg. beg.....	35	973	1008	33	1037	1070	2078
„ calmettevacc. efter „ „	59	695	754	53	652	705	1459
„ tuberkulinnegative	61	185	246	79	181	260	506
„ elever m. nykonstateret tuberkulose	0	0	0	0	1	1	1
„ „ „ sukkersyge	1	2	3	0	4	4	7
„ „ „ epilepsi	0	4	4	2	4	6	10
„ „ „ pareser e. børnelammelse	0	5	5	0	7	7	12
„ „ „ hjertelidelse	1	4	5	0	4	4	9
„ „ „ asthma	1	8	9	0	1	1	10
„ „ „ taleforstyrrelser	1	24	25	2	8	10	35
„ „ „ refraktionsanomalier ..	7	222	229	8	298	306	535
„ „ „ usikker farvesans		60			9		

Tabel 13b. Uddrag af skolelægeindberetninger 1959-60
Landkommuner.

	DRENGE			PIGER			D+P tils.
	1. klasse	øvr. klass.	saml. klass.	1. klasse	øvr. klass.	saml. klass.	
Antal elever	760	4317	5077	748	4114	4862	9939
„ ikke-koppevaccinerede	9	8	17	6	5	11	28
„ „ differivaccinerede 3. gang....	102	438	540	71	376	447	987
„ tuberkulinpositive efter tub. inf. ..	4	33	37	7	30	37	74
„ calmettevacc. før skoleg. beg.....	58	1395	1453	81	1336	1417	2870
„ calmettevacc. efter „ „	449	1750	2199	401	1669	2070	4269
„ tuberkulinnegative	458	337	795	439	362	801	1596
„ elever m. nykonstateret tuberkulose	0	1	1	0	0	0	1
„ „ „ sukkersyge	1	3	4	0	2	2	6
„ „ „ epilepsi	1	11	12	1	9	10	22
„ „ „ pareser e. børnelammelse	1	12	13	1	5	6	19
„ „ „ hjertelidelse	1	6	7	0	12	12	19
„ „ „ asthma	1	17	18	3	15	18	36
„ „ „ taleforstyrrelser	4	8	12	2	7	9	21
„ „ „ refraktionsanomalier ..	29	162	191	20	256	276	467
„ „ „ usikker farvesans		101			9		

Omsorg for unge

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Thisted var i 1960: 36 børn og unge efter forsorgslovens kap. VII og 19 efter kap. IX.

Under tilsyn af børneværnsudvalget i Nykøbing M. var 76 børn og unge efter forsorgslovens kap. VII. Antallet af børn inddraget under børneværnsforsorg iflg. lovens § 130 var 21, og i henhold til § 131 ligeledes 21.

Thisted byråd oprettede i 1955 en fritidsklub, som i vinterhalvåret holdes åbnet 3 aftener ugentlig for drenge og piger i 14-18 års alderen og har over 300 medlemmer.

I år oprettedes en fritidsklub i Hurup.

Omsorg for gamle og kronisk syge

Thisted alderdomshjem har plads til 59 personer og har været fuldt belagt. Til de dårligste patienter er indrettet 3 sygestuer med ialt 6 sengepladser. En aldersrentebolig med 24 lejligheder var fuldt optaget og flere er under opførelse. I Krejbergers stiftelse bor 4 og i håndværkerstiftelsen 10 personer.

I det under socialministeriet oprettede alderdomshjem for flygtninge i Dragsbæk ved Thisted er der plads til ca. 80 personer, hvoraf en del bor på 2 sengs stuer.

Nykøbing M. alderdomshjem har plads til 88 personer og har været fuldt belagt. Til de dårligste patienter er der 20 sengepladser, som dog ikke er samlet i en særlig afdeling.

På kommunens initiativ findes 50 aldersrentelejligheder indrettet i nybygninger. I byen er der 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Landkommunerne. I 27 af amtets 52 landkommuner findes alderdomshjem, hvoraf de fleste er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. I enkelte tilfælde har 2 eller 3 kommuner i fællesskab opført et alderdomshjem, således at dette spørgsmål er løst for 30 landkommuners vedkommende.

Der findes intet hjem for *kronisk syge* i Thisted amt, skønt behovet derfor i høj grad er tilstede, specielt efter at hvilehjemmet i Hundborg 1959 blev overtaget af kommunen til brug som alderdomshjem. Som tidligere nævnt har amts- og byrådene nu nedsat et fælles udvalg til at arbejde med denne sags løsning.

et udvalg

Afvænningsforanstaltninger

Narcomani er forholdsvis sjælden i denne del af landet, og det er muligt at føre ret nøje kontrol med hvert tilfælde.

Da antabus-behandlingen af alkoholikere for 8 år siden kom frem, oprettedes i Thisted og Nykøbing M. udvalg til at arbejde hermed. I be-

gyndelsen var der nogen søgning, og der opnåedes enkelte gode resultater. I de senere år varetages behandlingen af alkoholikere som oftest af vedkommendes egen læge.

Erhvervshygiejne og arbejderbeskyttelse

På Limfjordsøsters-kompagniet i Nykøbing får de damer, som afskaller muslinger, ikke sjældent en hudlidelse på hænder og underarme, som går under navnet »muslingeeksem«. Under arbejdet i varmt klorvand affedtes huden så stærkt, at dens modstandsevne mod infektion med bakterier og svampe nedsættes. Arbejdstilsynets sagkyndige har i årets løb medvirket i denne sag.

VI. Offentlig hygiejne

Sundhedsvedtægter

Thisted. Sundhedsvedtægten er stadfæstet den 17. juni 1955 og tillæget ang. mælk og fløde den 25. juni 1955. Regulativet for kødkontrol er stadfæstet den 20. december 1932 med ændringer af 14. oktober 1938.

Sundhedskommissionen har holdt 2 møder og behandlet 18 sager. Den vedtog regler for opbevaring og forhandling af dybfrosne færdigtilberedte kødretter i kolonialforretninger o. l. og godkendte 2 forretninger hertil.

For at modvirke faren for ulykkestilfælde i badeværelser, hvor der er installeret gas- eller kulbadeovne, lod den i samarbejde med gasværket disse lokaler og installationer efterses i medfør af sundhedsvedtægtens § 64. Ved det første eftersyn af 76 sådanne badeværelser i 1958 fandtes i 42 tilfælde fejl og mangler, som blev rettet. I år fandtes ingen fejl.

Boligtilsynet har holdt 1 møde angående forbud mod beboelse af en kælderlejlighed.

Nykøbing M. Sundhedsvedtægten er stadfæstet den 2. juli 1927 og er således over 30 år gammel og meget forældet. Man er nu ved at udarbejde forslag til en ny sundhedsvedtægt. Et tillæg ang. mælk og fløde er stadfæstet den 11. juli 1951.

Sundhedskommissionen har holdt 5 møder og behandlet 54 sager. Den godkendte 3 forretninger til forhandling af dybfrosne kødretter.

Boligtilsynet: ingen sager.

Landkommunerne. En »Sundhedsvedtægt for landkommunerne på Mors« trådte i kraft i 1951 (stadfæstet d. 8. februar 1951) og »Sundhedsvedtægt for landkommunerne i Thisted lægekreds« trådte i kraft i 1952 (stadfæstet d. 17. juli 1952). Disse to sundhedsvedtægter, som sammen omfatter samtlige landkommuner i Thisted amt, er udarbejdet

på grundlag af indenrigsministeriets normalsundhedsvedtægt 1948. Et tillæg til deres afsnit om mælk og fløde (§§ 35–44 incl.) er af indenrigsministeriet stadfæstet d. 25. august 1955.

Særlige mælkevedtægter findes i Hurup, Vestervig-Agger (stadfæstet den 12. oktober 1954) og Skyum-Hårdum kommuner (stadfæstet den 21. februar 1955).

Sundhedskommissionernes virksomhed samt antallet og arten af de sager, som er behandlet, fremgår af tabellerne 11a og 11b, som er sammendrag af sundhedskommissionernes skematiske årsberetninger. Af landkommunernes 52 sundhedskommissioner har 31 holdt møde (35) og 7 på anden måde haft sager til behandling. Der var således 14 sundhedskommissioner (11), der ikke viste livstegn i årets løb.

9 læger og 9 dyrlæger er medlem af sundhedskommissionerne, oftest formænd. Embedslægerne har medvirket i en række sager angående vandforsyning, spildevandsafløb, boliger, levnedsmidler, mælkekontrol, pelsdyrfarme og lejrpladser.

I efteråret afholdt embedslægerne for 13. gang det årlige fællesmøde for amtets sundhedskommissioner. Stadsdyrlæge G. Faulenborg, Herning, gjorde rede for staldkontrollen og dens betydning for konsummælken, og veterinærinspektør K. Leth Jørgensen talte om laboratoriekontrollen. Under diskussionen blev der slået til lyd for, at man også for mejerierne i landkommunerne indfører dyrlægekontrol med de besætninger, som leverer mælk til konsum.

Tabel 11 a. Sundhedskommissionernes virksomhed i 1960

	By- kommu- ner	Landkommuner	
		m. bymæss. bebyggelse med over 2000 indbygg.	øvrige
1. Antal kommuner i kredsen ialt.....	2	1	51
2. „ „ uden sundhedsvedtægt ..			
3. „ sundhedskomm., som har holdt møder	2	1	30
4. „ „ „ ikke har holdt møder, men be- handlet sager .			7
5. „ aktive sundhedskommissioner (3 + 4)	2	1	37
6. „ møder ialt	7	1	39
7. „ behandlede sager ialt	97	5	179
8. „ sundhedskommissioner, i hvis møder embedslægen har deltaget	2		13
9. „ møder, hvortil embedslægen har været indvarslet	7		16
10. „ sundhedsvedt. stadfæstet før 1934 ..	1		
11. „ „ „ 1934—47 ..			
12. „ „ „ 1948 ell. se- nere	1	1	51
13. „ kommuner, som ikke har inds. beretn.			

Tabel 11b. Sager behandlet af sundhedskommissionerne i 1960

Antallet af behandlede sager angående	Bykommuner		Samtlige landkommuner	
	Thisted	Nykøbing	med bymæssig bebyggelse over 2000 indb.	øvrige
Udryddelse af skadedyr i beboelsesrum m. v...				
Føde- og plejehjem				
Skoler, børnehaver m. v.			1	2
Vandforsyning		12	1	32
Afløb for spildevand	2	6		17
Levnedsmidler	3	20		23
Mælkekontrol	2	5	1	6
Stalde, husdyrhold, møddinger m. v.	3		1	3
Bagerier, brødsudsalg og iskonditorier m. v....		4		3
Fisk, vildt, fjerkræ m. v.		7		19
Restaurationskøkkener		1		
Boliger	6			19
Soverum for medhjælpere og lærlinge				1
Logihuse og svendehjem.....				
Sommerlejre (teltlejre), vandrehjem				5
Beboelsesvogne o. l.....				
Svømmebassiner, badeanstalter og badestrande	1	2		
Sundhedsfarlige virksomheder	1			1
W.C., latriner og pissoirer.....		16		6
Lossepladser			1	5
Renovationsudførelse				7
Pelsdyrfarme		3		23
Garager				
Barber- og frisørstuer		2		
Kirkegårde				
Andre forhold		1		7

Drikkevandsforsyning

Thisted vandværk har 11 borer af forskellig dybde (12–30 m). Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 300 liter (297). I 1937 var det 137 liter.

Da byens drikkevand, som omtalt i tidligere medicinalberetninger, ikke var tilfredsstillende i bakteriologisk henseende, idet man af og til kunne påvise colibakterier, gennemførte sundhedskommissionen i 1957 en række forholdsregler for at sanere forholdene. Siden da er der månedlig taget vandprøver fra samtlige boringsgrupper til bakteriologisk undersøgelse; de har alle vist colifrit vand og ingen eller et fåtal af kim.

Nykøbing M. vandværk, som fik vandindvindingsret ved landvæsenskommissionskendelse af 10. januar 1952, har 18 ca. 30 m dybe borer i en eng, der i flere af årets måneder omdannes til en sø. Vandet iltes ved elektroblæser og passerer et sand- og koksfilter. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 354 liter (300). Der indsendes hver måned vandprøver til undersøgelse på Quists laboratorium i Århus. En af prø-

verne indeholdt coli-aerogenes, og man afslørede herefter et brud på en større sugelledning, som straks blev udbedret.

Landkommunerne. Der findes 107 vandværker, hvoraf 72 i Thisted lægekreds og 35 på Mors. De anvender alle grundvand og er forsynet med automatisk pumpe og hydrofor undtagen Fjerritslev, Sundby Mors, Hornstrup mark og Gøttrup vandværker, som har højdebeholdere. Nogle vandværker ilter og filtrerer vandet (Klitmøller, Snedsted, Hurup, Alsted, Ørding, Øster Jølby, Solbjerg og Sundby Mors), medens langt de fleste kan anvende råvandet, som det er. Nye vandværker blev oprettet i Elsø, V. Svendstrup, Husby og Gundtoft. Nogle vandværker blev udvidet med nye borer, og der må lægges vægt på, at det foregår under sundhedskommissionens og embedslægerens hygieiniske kontrol.

Sundhedsvedtægterne påbyder, at vandværkernes vand undersøges bakteriologisk og kemisk mindst 1 gang årligt. De fleste vandprøver er undersøgt i Quists laboratorium, Århus, nogle i Hygieinisk Instituts laboratorium, København; nogle få vandværker undlod trods påmindelse herom at indsende en vandprøve. I nedenstående oversigt er resultaterne af de bakteriologiske analyser opført. Hvor der fra et vandværk foreligger flere analyser, er den dårligste medtaget i tabellens øverste halvdel.

Vandværker i Thisted amts landkommuner.

Oversigt over vandanalyser i 1960

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal vandværker ialt	72	35	107
„ „ undersøgt	71	31	102
Antal vandværker med:			
Kimtal under 100	67	20	87
„ mellem 100 og 1000	4	7	11
„ over 1000	0	4	4
Coli-aerogenes	10	6	16
Escherichia coli	0	1	1
Antal vandprøver undersøgt	80	35	115
Antal vandprøver med:			
Kimtal under 100	76	24	100
„ mellem 100 og 1000	4	7	11
„ over 1000	0	4	4
Coli aerogenes	11	9	20
Escherichia coli	0	1	1

Ingen af vandværkerne i Thisted lægekreds viste således tegn på fæcal forurening (escherichia coli) i vandprøverne. I prøver fra 10 vandværker fandtes coli-aerogenes, men ved senere omprøve havde 8 af disse coli-

frit vand. Dette var bl. a. tilfældet med *Hornstrup mark vandværk*, hvor et eftersyn viste talrige, nærliggende muligheder for vandets forurening, som blev bragt i orden. 2 prøver fra V. Vildsund vandværk indeholdt coli-aerogenes, men en prøve i februar 1961 har vist sig colifri. Prøven fra det nyanlagte *vandværk i Husby* indeholdt coli-aerogenes, men man undlod at indsende en ny vandprøve.

Morsø lægekreds: i vandprøven fra *Sillerslev vandværk* fandtes *escherichia coli* og høje kimtal. Kogning påbødes. Efter reparation viste en ny vandprøve betydelig bedring. – Ø. *Jølby vandværk*, hvis vand som omtalt i tidligere beretninger stedse har vist sig meget lunefuldt i bakteriologisk henseende, viste ved en prøve i år atter utilladeligt høje kimtal. Ifølge sundhedskommissionens bestemmelse skal vandet undersøges hver 2. måned, men kredslægen måtte indberette til politimesteren, at han kun havde modtaget een analyse i årets løb. – En række vandværker havde høje kimtal og coli-aerogenes i den rutinemæssige, årlige vandprøve. En del af dem viste efter reparation tilfredsstillende vandanalyser, men i enkelte tilfælde forelå sådanne ikke inden årets udgang.

Mejeriernes brugsvand

Af amtets 35 landmejerier får 3 vand fra stedets vandværk, medens de øvrige har egne boringer eller – sjældnere – brønde. I medfør af sundhedsvedtægten undersøgtes prøver af samtlige mejeriers brugsvand, hvoraf 4 viste sig at indeholde coli-aerogenes. Ved senere omprøver viste vandet sig colifrit.

Mejerier i Thisted amts landkommuner.

Oversigt over vandanalyser i 1960

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	ialt
Antal mejerier ialt	26	9	35
„ „ undersøgt	26	9	35
„ vandprøver	29	10	39
„ mejerier med:			
kimtal under 100	24	8	32
„ mellem 100 og 1000	2	1	3
„ over 1000	0	0	0
Coli aerogenes	3	1	4
Escherichia coli	0	0	0

Brøndene i landkommunerne

har ikke været genstand for systematisk undersøgelse.

På opfordring har embedslægerne ladet undersøge vandprøver fra 7 brønde. 3 af disse indeholdt coli-aerogenes og 3 *escherichia coli*.

Kontrol med næringsmidler

Epidemisk sygelighed er ikke forekommet blandt personalet i virksomheder, der er beskæftiget med fremstilling og distribuering af næringsmidler.

A. Kødkontrol

Ved det offentlige slagtehus i Thisted, som er bortforpagtet til Thisted Andels-Svineslagteri, varetages kødkontrollen af slagteriets dyrlæger. I Nykøbing M. varetages kødkontrollen af dyrlægerne ved Morsø Andelsslagteri, der visse dage om ugen stiller plads til rådighed for byens slagtere og sørger for den nødvendige kølehusplads.

I medfør af de af byrådene i Thisted og Nykøbing vedtagne tillæg til regulativet for kødkontrol, som giver købmænd adgang til at forhandle dybfrosne kødretter fra frostkonservatorer i deres butikker, når disse opfylder visse betingelser, gaves i Thisted 2 og i Nykøbing 3 sådanne tilladelser. Desuden har i Thisted 2 og i Nykøbing 6 slagter- og viktualieforretninger frostkonservatorer og må fra disse sælge færdiglavede dybfrosne kødretter. 2 købmænd i Thisted og 6 i Nykøbing har tilladelse til at sælge dybfrosne grønsager, fisk og fjerkræ fra frostkonservatorer.

B. Mælkekontrol

Thisted og Nykøbing M.

Vedrørende købstædernes mælkekontrol henvises til oplysningerne i tabel 12a. Ifølge sundhedsvedtægternes bestemmelser må der i begge byer kun forhandles varmebehandlet konsummælk. Salget af børnemælk i Thisted ophørte i 1959.

Det gennemsnitlige mælke- og flødeforbrug pr. indbygger i Thisted var i 1960 155 liter. For 5 år siden var det 182 liter. Af sødmælk alene var forbruget 128 liter. I Nykøbing M. var forbruget af sødmælk 119 liter pr. indbygger.

Fra stadsdyrlægenes beretninger – jfr. tabel 12a – kan iøvrigt anføres:

Stadsdyrlægen i Thisted bemærker, at mælkens og flødens hygieiniske kvalitet ikke er forbedret i 1960. Såvel producentmælken som handelsmælken har haft et større indhold af colibakterier end forrige år. Muligvis er hovedårsagen hertil manglen på medhjælp i landbruget. Mælken, som sælges i løsmål på mejerierne, har vist en lille fremgang, men er dog angst fra på højde med flaskemælken.

Stadsdyrlægen i Nykøbing anfører, at den hygieiniske kvalitet af mælken og fløden har været betydelig bedre i 1960 end i 1959, hvor det viste sig nødvendigt at lukke det ene af mejerierne i nogle måneder. Hvad angår den højpasteuriserede spandemælk gælder det, at dens hygieiniske kvalitet ikke er god, og salget af denne vare har da også stadig været

Tabel 12 a.

Mælkekontrol, byerne.

	Thisted	Nykøbing M.
Antal mejerier	2	2
„ mælkeudsalg	9	19
„ vogne	8	12
„ børnemælksgårde		
Dagligt salg i liter af:		
varmebehandlet sødmælk	3505	3042
kærnemælk	476	398
børnemælk	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>		
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	1683	789
„ tilfælde af yverbetændelse	575	246
„ „ „ bølridelser	18	5
„ „ „ andre sygdomme	34	12
<i>Leverandørmælken:</i>		
Reduktaseprøver under I kl. *) (pct. af udtagne prøver)	13	16
Pos. brucellaantistofreaktion („ „ „ „)	0	0
„ „ „ („ „ unders. besætn.)		
<i>Handelsmælken:</i>		
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	64	56
lav „ „	32	24
stassaniseret „		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		
pasteuriseret mælk	38	46
lav „ „	33	1
stassaniseret „		
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	4	0
<i>Spiseis:</i>		
Over 100000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)		
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)		

*) I klasse = affarvningstid mindst 4½ time.

nedadgående og burde helt udgå, hvilket er tilfældet i de fleste byer. Den økonomiske fordel ved køb af spandemælk er ret illusorisk, når hen-syn tages til kvaliteten.

Flaskerensningen: I Nykøbing M. undersøgtes kimtallet i 105 rensede flasker, hvoraf 88 % viste sig helt eller næsten sterile (1959: 76 %). 8 % af flaskerne var nogenlunde rensede, og 4 % indeholdt så mange bakterier, at de måtte betegnes som dårligt rensede. – I Thisted under-søgt kimtallet i 190 rensede flasker, hvoraf 77 % viste sig helt eller

Tabel 12b.

Mælkekontrol i 3 landkommuner.

	Hurup	Vestervig- Agger	Skyum- Hørdum
Antal mejerier	1	1	1
„ mælkeudsalg	2	1	2
„ vogne	2	2	2
„ børnemælkgårde	0	0	0
Dagligt salg i liter af:			
varmebehandlet sødmælk	800	460	300
kærnemælk	100	60	10
børnemælk	0	0	0
<i>Besætningskontrol:</i>			
Antal dyrlægeundersøgte køer månedlig	170	102	50
„ tilfælde af yverbetændelse	31	23	33
„ „ „ børllidelser	0	0	2
„ „ „ andre sygdomme	0	0	4
<i>Leverandørmælken:</i>			
Reduktaseprøver under I klasse (pct. af udtagne prøver)	5	15	0
Pos. brucellaantistofreaktion („ „ „ „)	0	0	0
„ „ „ („ „ unders. besætn.)			
<i>Handelsmælken:</i>			
Over 25000 kim pr. ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	24	50	50
lav „ „			
stassaniseret „			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			
pasteuriseret mælk	12	17	0
lav „ „			
stassaniseret „			
Fosfatasepositive prøver (pct. af udtagne prøver)	0	0	0
<i>Spiseis:</i>			
Over 100000 kim pr. ml. (pct af udtagne prøver)			
Coliforme bakterier i 0,1 ml. (pct. af udtagne prøver)			

næsten sterile (1959: 60 %). 5 % af flaskerne var nogenlunde rensede (31 %), og 18 % viste sig meget dårligt rensede (9%). Stadsdyrlægen udtaler, at flaskerensningen på mejeriet »Pasteur« har været meget ukonstant, medens den på Thisted Andelsmejeri må betegnes som tilfredsstillende.

Landkommunerne

Af disse har *Hurup, Vestervig-Agger og Skyum-Hørdum kommuner* en mælkevedtægt i lighed med købstæderne, ifølge hvilken konsummælks-

besætningerne dyrlægekontrolleres månedlig, og konsummælk og -fløde underkastes regelmæssig laboratoriekontrol. Resultaterne findes opført i tabel 12b.

For de *øvrige landkommuner* gælder sundhedsvedtægtens almindelige bestemmelser i afsnittet om mælkekontrol §§ 35–48. Ifølge § 38 kan sundhedskommissionen indføre dyrlægekontrol med de besætninger, som leverer mælk til konsum, men det er endnu ikke sket nogen steder, til trods for, at mange sundhedskommissioner er klar over dyrlægekontrollens store betydning.

Ifølge § 47 skal sundhedskommissionen hyppigt lade foretage laboratorieundersøgelser af den mælk og fløde, som forhandles i kommunen. Med hjemmel i denne bestemmelse fik embedslægerne i 1954 gennemført en forsøgsvis ordning, hvorefter landpolitiet 4 gange årligt skulle udtage prøver fra samtlige landmejerier til undersøgelse i stadsdyrlægernes laboratorier i Thisted og Nykøbing M. Vedkommende mejeri og embedslæge underrettes om resultaterne, der har vekslet meget fra mejeri til mejeri. I 1956 fik man sundhedskommissionernes tilslutning til laboratorieprøver 12 gange årligt, hvilket er fortsat siden. Ifølge sundhedsvedtægtens § 47 påhviler det sundhedskommissionen jævnligt at lade foretage eftersyn af mejerierne, mælkeudsalg og vogne m. m. De fleste sundhedskommissioner og sogneråd har tilsluttet sig embedslægernes forslag om eftersyn af landmejerierne ved stadsdyrlægerne i Thisted og Nykøbing M. Sådanne eftersyn påbegyndtes i 1958. Ved arbejdets tilrettelæggelse og bedømmelse af laboratorieprøvernes resultater har stadsdyrlægerne samt veterinærinspektør Leth Jørgensen, Århus, ydet værdifuld bistand. I tidsskriftet »Sundhedsplejen« har veterinærinspektøren og amtslæge Folke i juni 1959 offentliggjort resultaterne for årene 1954–58 i en artikel: »Om kvaliteten af konsummælk fra landmejerier«.

Undersøgelserne har vist, at den hygieiniske kvalitet af konsummælk fra landmejerierne langt fra er så god som bymejeriernes, der er underkastet offentlig mælkekontrol. Men for landmejeriernes vedkommende i Thisted amt kan man se, at mælkens og flødens hygieiniske standard er forbedret ikke så lidt siden 1954.

Stadsdyrlægerne i Thisted og Nykøbing har foretaget en opgørelse for hvert enkelt landmejeri for årene 1954 til og med 1958, således at de enkelte mejeriers resultater kan sammenlignes. Embedslægerne udsendte i 1960 et sådant hæfte med samtlige mejeriers resultater til mejerierne og til de pågældende sundhedskommissioner.

C. Diverse

I købstæderne har stadsdyrlægerne sammen med politiet foretaget mindst 4 eftersyn årligt af mælkeudsalg, slagter- og viktualieforretninger. Der er givet en del mundtlige pålæg om bedre installationer, vedligehold-

delse og renlighed. I landkommunerne i Thisted politikreds efterses levnedsmiddelforretninger og restaurationskøkkener jævnligt af politiet, som i årets løb har foretaget 450 sådanne eftersyn i byen og på landet.

Kontrol med østers. Som omtalt i tidligere beretninger påbegyndtes i 1947 forsøg med kloring af det vand, som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i »Limfjordsøsterskompagniet«s opbevaringsbassiner. Man tilsætter luftformig klor i en koncentration på 3 mg%, hvilket som regel er tilstrækkeligt. De i årets løb tagne 26 sæt vandprøver fra 6 bestemte steder i bassinerne viste sig tilfredsstillende, men i 3 af sætterne var kloringseffekten dog ikke helt tilstrækkelig. Østerskompagniets arbejdere undersøges af kredslægen og kontrolleres i særdeleshed med henblik på smitsomme tarmsygdomme (tyfus, paratyfus, m. v.), der ikke er forekommet i beretningsåret. Fra virksomhedens hoveddepot i København undersøges prøver af østers bakteriologisk af Statens Seruminstitut.

Bolighygieine, gader, anlæg m. v.

I *Thisted* opførtes 30 nye huse med ialt 90 lejligheder (1959: 116, 1958: 21, 1957: 43, 1956: 10, 1955: 8, 1954: 13, 1953: 54, 1952: 37, 1951: 17, 1950: 16, 1949: 75), og der nedlagdes i årets løb 7 lejligheder. Siden krigens er lejlighedernes antal forøget med ca. 700, men tiltrods for, at folketallet siden 1939 kun er steget med ca. 1000, er der stadig mangel på lejligheder.

I *Nykøbing M.* opførtes 47 huse med 65 nye lejligheder (1959: 63, 1958: 58, 1957: 10, 1956: 40, 1955: 30, 1954: 65, 1953: 28, 1952: 69, 1951: 26). 34 lejligheder nedlagdes. Boligsituationen er endnu ikke god, idet der stadig er mange dårlige og overbefolkede huse i de centrale dele af byen. En del af byens vestlige gader er meget lavt beliggende ud mod en eng, som ved højvande i Limfjorden omdannes til en sø, idet åløb og kloaker så ikke kan komme af med vandmasserne. Husene i disse gader er meget fugtige, og regulære oversvømmelser forekommer ikke så sjældent. Et afvandingsprojekt påbegyndtes i 1956 og synes – skønt endnu ikke færdigt – at have forbedret forholdene.

Begge byer har velindrettede offentlige legepladser.

I *landkommunerne* og ikke mindst i stationsbyerne bygges der ret livligt, og der er her næppe nogen egentlig boligmangel. Men mange gamle huse på landet er dårligt byggede og meget fugtige.

Idræt, friluftsliv og badning

Begge byer har store idrætsforeninger og et velindrettet stadion. *Nykøbings* badestrand på Ørodde – kun 1 km fra byens centrum – er udmærket og veludstyret med badekabiner, toiletter og affaldskasser. Badevandets bakteriologiske forhold har vist sig tilfredsstillende. Her og på Refshammer findes også byens to lejrpladser. ¹

Kommun.

Thisted kommunale søbad, som åbnedes i 1952, er velindrettet, men vandet forurenes ofte slemt, særlig fra kloakudløbene i havnen og øst for den, hvor der ikke er rensningsanlæg. ²

Der er stadig ingen offentlig varmtvandsbadeanstalt i de to byer. *Thisted* byråd har for flere år siden hensat godt to hundrede tusinde kroner til dette formål, og man har udarbejdet projekt for en mindre badeanstalt i tilknytning til Vestre skole. ^{med badeanstalt og bier} ³

I *landkommunerne* er der idrætspladser i næsten alle sogne, som regel i skolens nærhed.

Lejrpladser: Også i år anlagdes enkelte nye lejrpladser og gennemgående med tilfredsstillende hygieiniske forhold. Ved *Thisted* findes nu en god, kommunal lejrplads og to små private, ved *Nykøbing* en større og en mindre kommunal lejrplads, ved *Sallingsund* en god og meget benyttet lejrplads, i *Svinkløv* plantage og i *Vilbøl* plantage velholdte lejrpladser, sidstnævnte indrettet af F.D.M. Desuden findes private lejrpladser ved *Fjerritslev*, *Bulbjerg*, *Sjørring*, *Vorupør*, *Stenbjerg* og *Ydby*. ⁴

Ulemper forårsaget af lugt, røg, støv, støj o. l.

Limfjords Østers-Kompagniet på *Ørodde* ved *Nykøbing* har i perioder ret store mængder muslingeskaller ophobet, som på varme dage kan give anledning til flueplage og lugt. – I *Vildsund* blev der klaget over, at en vejmaterialefabrik medførte støvplage, som under uheldige vindforhold var til betydelig gene. Fabriken forbedrede anlægget, og støvplagen synes nu mindre. ⁵

Kloakering

Thisted. To af byens kloakker har udløb til havnen, hvor vandet på dage med stillestående vand eller svag sydøstlig vind er stærkt forurenet af ekskrementer, præservativer m. m. Publikum klager ofte og ganske berettiget over disse forhold i fiskerihavnen, hvor fisk opbevares i hyttefade. Man er i gang med opfyldning af et areal øst for havnen, hvor et rensningsanlæg vil kunne placeres. I årets løb foretoges en omlægning af den sydvestlige del af byens kloaksystem, som fik afløb til det mekaniske rensningsanlæg i *Dragsbæk*. Dette bør nok snart suppleres med et biologisk filter.

Nykøbing M. Byens største kloak, som modtager afløb fra de to tredjedele af ejendommene, munder ud 1½ km nordøst for byens badestrand ved det såkaldte »Epidemihus«. Her blev et mekanisk rensningsanlæg, som også skal modtage spillevand fra det nye sygehus, taget i brug i 1959. Byens øvrige kloakker er også forsynet med rensningsanlæg, som dog gennemgående er for småt dimensionerede og lidet effektive.

Septictanke og sivebrønde tillades i de to byer kun udenfor de kloakerede områder og kun sjældent.

Landkommunerne. I adskillige landkommuner (Bedsted, Hundborg, Vorupør, Nors, Svankjær og Boddum) arbejdes med projekter til kloak-anlæg, og i Bjergby på Mors toges 2 nye kloakanlæg i brug.

I Thisted lægekreds er i årene efter krigen under medvirken af Statens Vandløbsudvalg udført 19 kloakeringer med tilhørende rensningsanlæg, som står under landbrugsministeriets kontrol. I 16 af anlæggene foregår en mekanisk rensning af spildevandet, og i 3 anlæg (Ydby, Tvolm og Hvidbjerg) tillige rensning i biologisk filter. To gange årligt kontrolleres det, om rensningsanlæggene fungerer tilfredsstillende og opfylder de fastsatte normer. Hver halve time en dag igennem udtages spildevandsprøver fra deres tilløb og afløb, og embedslægen bemærker, om det vandløb, som bortleder kloakvandet, viser tegn på forurening. Kun få af de i 1960 foretagne eftersyn gav anledning til påtale.

Dag- og natrenovation

3335

Thisted. Natrenovationen ophævedes for en del år siden, da w.c.-installation blev obligatorisk. Ved årets udgang var der 3287 w.c.-sæder i byen.

2368 *Dagrenovationen* formales i et Dano-konveteringsanlæg, som toges i brug i 1949. I byen findes 2319 skarnkasser af standardstørrelse. De tømmes ugentlig, idet de ved kommunens foranstaltning køres til Dano-anlægget med låg på og her udskiftes med kasser, som er spulet rene. I årets løb behandlede 3218 tons dagrenovation på denne hygieinisk tilfredsstillende måde.

3497

Nykøbing M. Antallet af skarnkasser var 3428; dagrenovationen tømmes i lukket vogn, hvori indholdet knuses, formales og køres til byens losseplads. Anvendelse af latrintønder blev forbudt, og natrenovationskørslen ophørte i 1958.

Destruktionsanstalter

Ingen ændringer eller nyanlæg i årets løb.

Begravelsesvæsen

Der er ikke anlagt nye k. eller fortaget ændringer i.

Der er givet erklæring vedrørende et projekt om udvidelse af kirkegården i Søndbjerg.

Krematorier findes ikke i Thisted amt.

VII. Lovgivning vedrørende medicinalpersoner m. m.

Læger og andre medicinalpersoner

Intet at bemærke.

Apotekervæsen

Intet at bemærke.

Forhandling af svangerskabsforebyggende midler

Intet at bemærke.

Tabel 14. **VIII. Embedslægerens virksomhed**

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	1960 ialt	1959 ialt
A. Antal embedsmæssige eftersyn og møder m. m.				
Eftersyn af institutioner, virksomheder og alm. sundhedsmæssige forhold	74	54	128	164
Eftersyn i anl. af epidemiske sygdomme	2		2	
Sundhedskommissionsmøder	9	14	23	25
Landvæsenskommissionsmøder	4	3	7	3
Jordemoderkonferencer	2	1	3	3
Sundhedsplejerskekonferencer	1		1	1
Skolelægekonferencer	1		1	1
Andre møder og foredrag	17	5	22	16
B. Retslig virksomhed.				
1) Arrestlægevirksomhed.				
Antal arresthuse	1	1	2	2
„ besøg ialt	68	17	85	82
„ alm lægeundersøgelser af nyind- satte fanger	56	22	78	66
2) Anden retslig virksomhed.				
Antal lovmæssige (medicolegale) ligsyn.	45	11	56	48
„ „ „ obduk- tioner	3		3	8
„ undersøgelser af personers sund- hedstilstand	5	6	11	10
„ andre retsmedicinske undersøgelser	2	4	6	10
„ erklæringer ang. børns avlingstid	14	5	19	15

I tilslutning til de skematiske oplysninger i tabel 14 kan oplyses, at amtslægen sammen med den farmaceutiske visitator har eftersat samtlige apoteker og som helhed fundet forholdene tilfredsstillende.

I arresten i Thisted var 29 fanger under lægebehandling.

I arresten i Nykøbing M. var 11 fanger under lægebehandling.

Ved de ifølge fængselsvæsenets cirkulære af 28. marts 1952 anordnede almindelige lægeundersøgelser af nyindsatte fanger er der i 1960 ikke gjort særlige iagttagelser angående deres helbredstilstand.

De hygieiniske forhold er i begge arresthuse tilfredsstillende, og epidemiske eller veneriske sygdomme er ikke forekommet.

ÅRSBERETNING

FOR

THISTED AMTS TUBERKULOSESTATIONER

VED
GEORG BINDSLEV
OVERLÆGE, DR. MED.

MOGENS HOLM
ASS. OVERLÆGE

CENTRAL

Tuberkulosestationen, Skive Sygehus; telefon: Skive 1717, lokal 298.
Lægerne træffes på telefon Skive 1717, lokal 297.

NYKØBING MORS

Sygehuset; stationens telefon: Nykøbing 574.

Konsultation: hver fredag kl. 10—12,

1. og 3. torsdag i hver måned, kl. 15—16½.

Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:

hver mandag kl. 17—18.

Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Nykøbing 810 eller 574.

VESTERVIG

Sygehuset.

Konsultation: 1. torsdag i hver måned, kl. 10—11.

Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Nykøbing 810.

THISTED

Sygehuset; stationens telefon: Thisted 448.

Konsultation: hver mandag kl. 10½—12½.

2. og 4. torsdag i hver måned, kl. 14½—16.

Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:

hver fredag kl. 17—18.

Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Thisted 879.

FJERRITSLEV

Sygehuset.

Konsultation: 4. tirsdag i hver måned, kl. 10—11.

Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Thisted 879 eller 448.

Tuberkulosestationerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Bestyrelsens formand: amtmænd *F. Martensen-Larsen*, Thisted.

Leder: overlæge, dr. med. *Georg Bindslev*.

Ass. overlæge: *Mogens Holm*.

Regnskabsfører: amtsfuldmægtig *Nissen*, amtskontoret, Thisted.

Sygeplejerske frk. *Sinne Hansen*, Thisted, telefon 879.

Sygeplejerske frk. *Anna Nielsen*, Nykøbing, telefon 810.

Stationsarbejdet omfatter Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted, med et samlet indbyggerantal på 85139. Der holdes faste konsultationer i *Nykøbing, Vestervig, Thisted og Fjerritslev*.

Samlet antal fastavterede	Nykøbing	Stationen i Vestervig	Thisted	Fjerritslev	hele amtet
lægekonsultationsdage	73	12	71	11	167

Det samlede antal konsultationer i 1960 var 19513.

Konsultationerne fordeler sig på de 4 distrikter og for hele amtet som vist i følgende tabeller.

		Antal konsultationer			
Tuberkulose- stationen i		1960	1959	Årsgennemsn. 1954—58	Årsgennemsn. 1949—53
Nykøbing	Land	1790	1426	1383	1312
	by	1676	1516	1075	1375
	rutine-undersøgelse	4032	2355	2971	1833
	Ialt:	7498	5297	5429	4520
Vestervig	Land	344	251	334	216
	rutine-undersøgelse	549	154	241	51
	Ialt:	893	405	576	267*
Thisted	Land	4538	4113	2375	3517
	by	1152	1416	1152	1659
	rutine-undersøgelse	5182	6397	3893	3080
	Ialt:	10872	11926	7420	8256
Fjerritslev	Land	192	252	198	85
	rutine-undersøgelse	58	164	104	57
	Ialt:	250	416	302	142*
Tilsammen Thisted amt	Land	6864	6042	4291	4890
	by	2828	2932	2227	3034
	rutine-undersøgelse	9821	9070	7209	4934
	Ialt:	19513	18044	13727	12858**

*) kun 1953, sept.-dec.

**) uden folkeundersøgelserne

I følgende oversigt indgår en og samme person kun én gang i kalender-årets løb.

Antal undersøgte personer

	by	land	ialt
Børn (under 15 år).....	775	4512	5287
Mænd, 15 år eller over.....	1428	1860	3288
Kvinder, 15 år eller over.....	1055	1170	2225
Ialt:	3258	7542	10800

Foranledningen til undersøgelsen af de 5513 voksne:

	by	land	ialt
Tidligere konstateret tub. sygdom ..	59	195	254
symptomer	275	390	665
tuberkuløst milieu	90	394	484
obligatorisk undersøgelse (rutine-us.)	1985	1963	3948
andre forhold	74	88	162

I 1960 er fundet 15 tilfælde af anmeldelsespligtig tuberkulose i ånde-
drætsorganerne, heraf 13 nye tilfælde og 2 recidiver:

	Nye tilfælde			Recidiver		
	by	land	ialt	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	0	1	1	0	0	0
Mænd, 15 år eller over	1	5	6	0	0	0
Kvinder, 15 år eller over	1	5	6	1	1	2
Ialt:	2	11	13	1	1	2

De 13 nye tilfælde var alle **lungetuberkulose**.

Fordeles de 13 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema:

	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Symptomer	6	4	13	5	11	6	7	17	18	11	20	25
tuberkuløst milieu	1	2	1	1	1	0	0	2	7	2	10	11
folkeundersøgelsen 1950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	25	—
folkeundersøgelsen 1953	0	0	0	0	0	0	5	2	—	—	—	—
anden rutineundersøgelse	2	1	0	1	0	0	2	1	1	1	1	1
anden tub. el. tidl. tub.	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	4
anden årsag	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0

Tabellen viser, at nær $\frac{1}{2}$ af de nye tilfælde af tuberkulose er fundet ved undersøgelse af patienter, der henvises af de praktiserende læger på grund af symptomer; man må derfor fremdeles indskærpe nødvendigheden af undersøgelse, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Det må dog fremhæves, at rækkeundersøgelser og begrænsede folketuberkuloseundersøgelser også i fremtiden har sin store betydning, når målet er at få tuberkulosen praktisk talt udryddet.

5 af de 13 nye tilfælde var konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.).

Årligt fund af nye tilfælde af lungetuberkulose, 1949-1960:

	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
+ TB i expectorat	9	5	12	4	8	5	6	14	18	10	29	23
+ TB i ventrikelskyllevand	0	1	2	4	4	1	7	8	7	3	21	12
lukket aktiv lungetuberkulose	4	1	1	1	0	0	2	0	1	5	10	6
Ialt:	13	7	15	9	12	6	15	22	26	18	60	41

I 1960 er desuden fundet 6 nye tilfælde (og 0 recidiver) af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne, alle konstateret andetsteds (på hospitalsafdelinger etc.). Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte

1 abscessus tub. brachii	1 pectus infundibuliformis
4 adenitis tub. colli	1 pleuritis antea
1 anæmia simplex	2 pleuritis exsudativa
2 atelectasis pulmonum	1 pleuritis sicca
1 atheroma cutis	1 pleuropneumonia, seqv.
3 bronchiectasia	12 pneumonia
2 bronchitis acuta	11 pneumonia, seqv.
3 bronchitis chronica	3 pneumonokoniosis (silicosis)
1 cancer pulmonis	1 pneumothorax spontaneus
1 cystis pulmonis	1 pneumothorax artificialis, seqv.
5 diabetes mellitus	2 relaxatio diaphragmatis
8 ectasia aortae	1 sinusitis
8 ectasia cordis	1 situs inversus
1 emphysema pulmonum	1 spondylitis tub.
5 erythema nodosum	1 struma
6 fibrosis pulmonum	2 thoracotomia, seqv.
13 infiltratio pulmonis	1 tub. meningialis
1 infiltratio pulmonis, seqv.	22 tub. pulm., vetus
2 lymphomata hilarum	1 tub. renis dextr.
2 morbus cordis congenitus	1 tumor mammae
2 neoplasma malignum mediastini	1 ulcus diabeticum
1 osteomyelitis chronica tub.	

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt

	Tub. pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført fra 1959	115	27	142
Tilgået tuberkuloseregistret i 1960 (incl. recidiver) ..	2	0	2
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1960	13	6	19
Patienter, som er tilflyttet i 1960	6	0	6
Patienter, som tidligere er registreret som tub. pulm., nu registreret som anden tuberkulose	0	0	0
Patienter, som tidligere er registreret som anden tu- berkulose, nu registreret som tub. pulm.	0	0	0
Ialt indgået i tuberkuloseregistret	136	33	169
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	27	5	32
Fraflyttet	6	0	6
Døde af tuberkulose	0	1	1
Døde af anden årsag	1	0	1
Ialt udgået af tuberkuloseregistret	34	6	40
Overført til 1961	102	27	129

De 2 patienter (1 med tub. pulm. og 1 med extrapulmonal tuberkulose), som døde i 1960, havde stationerne forinden kendskab til. Dette i modsætning til de foregående år, hvor tuberkulosestationerne for flere patienters vedkommende først fik besked gennem dødsanmeldelsen, hvilket forhold må indskærpe nødvendigheden af henvisning til undersøgelse på tuberkulosestation, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Tidlig diagnose har også i høj grad betydning derved, at den muliggør hurtig og grundig undersøgelse af den syges milieu, hvorved atter nye tilfælde vil kunne findes.

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. december 1960

1. Lungetuberkulose, +TB i 1960:	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	Ialt
Expectorant +TB	9	7	0	0	16
Ventrikelskyllevand +TB	0	0	0	0	0
tilsammen	9	7	0	0	16
2. Lungetuberkulose, tidligere +TB:					
Sidst bacillær i 1959	6	4	0	0	10
Sidst bacillær i 1958	14	10	1	0	25
Sidst bacillær i 1957	3	7	1	0	11
TB påvist før 1957	17	17	0	0	34
tilsammen	40	38	2	0	80
3. Lungetuberkulose, TB aldrig påvist:					
Aktiv i 1960	1	2	1	0	4
Aktiv i 1959	1	0	1	0	2
Aktiv i 1958	0	0	0	0	0
tilsammen	2	2	2	0	6
Lungetuberkulose ialt	51	47	4	0	102
4. Anden tuberkulose:					
Pleuritis serosa primaria	1	0	0	0	1
Andre tub. sygdomme	8	18	0	0	26
tilsammen	9	18	0	0	27
Tuberkulosepatienter ialt	60	65	4	0	129

Det fremgår af tabellen, at tuberkulosestationerne i 1960 har fået forbindelse med 27 af de patienter, der i Thisted amt er lidende af extrapulmonal tuberkulose; det er samme antal som i det foregående år, men de 27 repræsenterer sandsynligvis ikke det virkeligt eksisterende antal. I denne forbindelse erindres de praktiserende læger og sygehusene om den pligt, de siden 1. januar 1951*) har til at anmelde ikke alene tilfælde af lungetuberkulose, men også alle andre tilfælde af tuberkulose, såsnart de er konstateret, til amtets centraltuberkulosestation, Skive.

Følgende tabel viser en opgørelse pr. 100000 indbyggere:

Åbne tilf. af lungetub	1960	1959	1958	1957	1956	1955	1954	1953	1952	1951	1950	1949
(exp. +TB)	19	15	27	20	32	20	29	40	50	51	62	58
Døde af lungetuberk. .	0	0	1	2	1	2	3,5	8	3,5	13	7	19

*) Jfr. Sundhedsstyrelsens »Cirkulære til landets læger vedrørende anmeldelse af tuberkulose« af 19. december 50. I cirkulæret bemærkes, at praktiserende læger, der stiller diagnosen tuberkulose, fritages for at udfylde anmeldelsesblanketten, såfremt patienten strax henvises til nærmere undersøgelse og behandling på tuberkulosestationen, specialafdeling eller hos speciallæge. — Fra 1. jan. 57 benyttes i stedet for den hidtil anvendte blanket et anmeldelseskort, formular 4202.

De bacillære tilfælde i amtet er muligt såvidt alle typebestemt. Tuberkulosestationerne har kendskab til 7 patienter med *bovin* infektion, deraf ingen nykonstateret i 1960.

Af de 13 nye tilfælde af tuberkulose i åndedrætsorganerne i 1960 er 2 fraflyttet amtet. De resterende 11 tilfælde fordeles i husstande som følger: intet af de 11 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 11 husstande med ialt 85 personer, hvoraf 80 er blevet undersøgt, d. v. s. 94 %.

Af de 6 nye tilfælde af tuberkulose uden for åndedrætsorganerne i 1960 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 1 af de 6 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 5 husstande med ialt 18 medlemmer, hvoraf 14 er blevet undersøgt, d. v. s. 78 %.

Oversigt over arbejdet på stationerne i 1960

Til sammenligning anføres tallene fra de foregående år.

	1960	1959	Årsgennemsnit 1954—58	Årsgennemsnit 1949—53
Røntgengennemlysninger	5508	5562	5679	6303
Skærbilledfotograferinger	8114	7649	4070	1555*)
Røntgenfotograferinger	542	830	754	1073
Tomografier	24	10	12	13
Expektoratundersøgelser	320	308	313	355
Ventrikelskyllevandsundersøgelser ...	166	149	199	157
BCG-vaccinationer	806	403	268***)	971**)
Gennemlysninger pr. 10000 indbyggere	647	653	658	728
Røntgenfoto pr. 10000 indbyggere	64	97	88	124

*) uden folkeundersøgelserne.

**) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af en del skolebørn.

***) Desuden i samarbejde med Statens Serum-institut vaccination af en del skolebørn.

Med hensyn til BCG-vaccinationerne henstiller man til de praktiserende læger at foretage BCG-vaccination i tilslutning til »børneundersøgelserne«.

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

12 patienter: indlæggelse på hospital
 40 - : indlæggelse på Skive sygehus, afd. L
 0 - : indlæggelse på børnesanatorium

Sygeplejerskerne har foruden selve stationsarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose.

Der er aflagt 1178 hjemmebesøg, med 3616 konsultationer.

Der er foranlediget desinfektion i 0 hjem. Stationerne har udlånt 0 desinfektionssæt og har udleveret 2 liter sapoformol.

Fra 15. januar 1960 er sygeplejerske frk. *Anna Nielsen* ansat som sygeplejerske ved tuberkulosestationerne i Nykøbing og Vestervig.

Til slut vil tuberkulosestationerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er ikke mindst lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose.

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD